

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 457/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen sähkön hinnan kohtuullisesta noususta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Jussi Wihosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 457/2022 vp:

mikä on hallituksen mielestä kohtuullinen hinnankorotus sähkölaskussa,

miten hallitus aikoo kohdistaa tarkemmin tukeaan kansalaisille, tuottajille ja yrityksille ja

miten hallitus aikoo kannustaa sähkönkulutuksen vähentämiseen?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Sähkömarkkinalain (588/2013) tarkoituksena on varmistaa edellytykset tehokkaasti toimiville sähkömarkkinoille siten, että kohtuuhintaisen ja riittävän hyvälaatuisen sähkön saanti voidaan turvata. Sen saavuttamisen ensisijaisina keinoina ovat terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen sähkön tuotannossa ja myynissä sekä kohtuullisten ja tasapuolisten palveluperiaatteiden ylläpito sähköverkkojen toiminnassa. Sähkömarkkinalailla on luotu edellytykset kilpailulle sähkön tuotannossa, ulkomaankaupassa ja myynissä sekä asetettu säännöt sähköverkkojen toiminnalle.

Sähkömarkkinalaissa markkinaolosuhteisiin vaikuttava sääntely kohdistuu suurelta osin verkko-toimintaan, kun taas sähköntuotanto ja sen myynti käyttäjille jäävät suurelta osin markkinaohjauksen varaan. Sähkönmyynissä kenelläkään myyjällä ei ole yksinmyyntioikeutta tietyssä sähköverkossa tai tietyllä alueella. Sähkömarkkinalailla on kuitenkin varmistettu vähimmäistaso, jolla turvataan kotitalouksien ja muiden pienten sähkön käyttäjien asema sekä sähköenergian että verkkopalvelujen ostajana. Sähkömarkkinalainsäädäntömme perustuu tässä suhteessa sähkömarkkinadirektiivin (EU) 2019/944 sääntelykehikkoon.

Kaikilla Suomessa sähköverkkoon liitetyillä sähkönkäyttäjillä on mahdollisuus kilpailuttaa sähkön ostonsa. Myös kiinteistön sisäisen verkon kautta sähkönsä ostavalla kuluttajalla on oikeus siirtyä ostamaan sähkönsä sähköverkon kautta. Kuluttajien ja pienten sähkönkäyttäjien sähkön saannin varmistamiseksi on lisäksi säädetty toimitusvelvollisuudesta. Toimitusvelvollisuudella tarkoitetaan velvollisuutta toimittaa tietyssä jakeluverkossa sähköä kuluttajille ja muille pienille

sähkökäyttäjille yleisesti sovellettavilla julkisilla ehdoilla ja kohtuulliseen hintaan. Toimitusvelvollisuus koskee sähkön vähittäismyyjää, jolla on huomattava markkinavoima jakeluverkonhaltijan vastuualueella.

Toimitusvelvollisella vähittäismyyjällä tulee olla julkiset myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet toimitusvelvollisuuden piirissä oleville asiakkaille. Niissä ei saa olla kohtuuttomia tai kilpailua rajoittavia ehtoja tai rajoituksia. Kohtuuttoman hinnoittelun kieltäminen pitää sisälleen esimerkiksi asiakasryhmäkohtaisen kustannusvastaavuuden vaatimuksen.

Mikäli sähkönmyyjiä velvoitettaisiin myymään sähköä alle hankintakustannuksin, ajautuisivat myyjät ennen pitkää konkurssiin. Tämän välttämiseksi valtio tai omistajat joutuisivat tukemaan sähkönmyyjiä hankintahinnan ja myyntihinnan erotuksen verran. Hyvä esimerkki tällaisesta tilanteesta on Saksassa Uniper, joka ei pysty siirtämään nousseita kaasun kustannuksia asiakashiin-
toihin ja on siksi suurissa vaikeuksissa.

Hallitus linjasi talousarvioesityksessä vuodelle 2023 toimista, joilla sähkön hinnan voimakasta nousua pyritään kompensoimaan ihmisille. Sähköenergian arvonlisäverokantaa alennetaan 10 prosenttiin joulukuuhun osalta. Tämän lisäksi valmistellaan muun muassa erillinen sähkövähennys ja määräaikainen sähkötuki. Talousarvioesityksen toimenpiteet perustuivat Sähkön hinta-työryhmän ehdotuksiin. Työryhmä tutki laajan joukon keinoja puuttua sähkön hintoihin. Työryhmän arvioissa keskeinen merkitys oli sillä, kuinka nopeasti mahdolliset toimenpiteet voitaisiin ottaa käyttöön. Työryhmä katsoi, että sähkön hinnan arvioidaan nousevan korkeaksi jo tulevana talvena, ja hyvin nopeasti käyttöön otettavien toimenpiteiden valikoima ei ole laaja.

Energiatohokkuutta ja –säästöä on edistetty pitkäjänteisesti työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Motivan toimesta. Energian säästön edistämiseksi käytössä on mm. Motivan neuvontapalvelu ja valtakunnallinen energianeuvojen verkosto. Energiansäästötoimia on päätetty pikaisesti tehostaa erityisenä tavoitteena sekä sähkönkulutuksen vähentäminen että erityisesti sähkön kulutushuippujen tasaaminen.

Työ- ja elinkeinoministeriö, Motiva, Energiavirasto, valtioneuvoston kanslia, ympäristöministeriö ja Sitra julkistivat 25.8.2022 energiansäästökampanjan ”astetta alemmaksi”. Kampanja käynnistyy täydellä teholla Energiansäästöviikolla 10.10.2022, kun ilmat viilenevät ja lämmityskausi alkaa. Kampanja tulee näkymään laajalti erilaisissa medioissa. Kampanjaa varaudutaan jatkaa lämmityskauden yli ja tehostamaan, mikäli tilanne sitä vaatii. Alueellinen energianeuvonta on kampanjassa keskeisessä roolissa. Energianeuvojat jalkauttavat Astetta alemmas –kampanjaa kuluttajille ja taloyhtiöille.

Energiansäästökampanjassa kaikkia suomalaisia kannustetaan säättämään energiankulutustaan astetta alemmas. Tämä tarkoittaa arkisia tekoja energian, kuten sähkön ja polttoaineiden, säästä-

miseksi. Näitä tekoja ovat esimerkiksi huonelämpötilan säätäminen alemmaksi ja lämpimän käyttöveden säästäminen. Kampanjan tavoitteena on saada vähintään 75 prosenttia suomalaisista säästämään energiaa. Pidemmän aikavälin tavoite on pysyvästi alhaisempi energiankulutus ja sähkön kulutushuippujen madaltaminen. Energiansäästö pienentää energialaskua ja vähentää energiahintojen nousupainetta.

Olennainen osa energiansäästökampanjaa on organisaatioille, kunnille, yhteisöille, elinkeinoelämälle ja yrityksille suunnattu haastekampanja. Haastekampanjan kautta kaikki yhteiskunnan tahot aktivoidaan mukaan energiansäästötoimiin. Haastekampanja on otettu erittäin laajasti vastaan esimerkiksi elinkeinoelämän, työmarkkinakeskusjärjestöjen ja kuntien toimesta. Keskeisiä eri toimialojen yrityksiä on myös aktivoitu erikseen energiansäästöön elinkeinoministerin 7.9.2022 koolle kutsumassa pyöreän pöydän keskustelussa.

Helsingissä 4.10.2022

Elinkeinoministeri Mika Lintilä

VN/24512/2022-TEM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: